

RAPPORT GRØNT RAMMEVERK

2024

Iver Daaland Åse / Bybanen Utbygging

Innhold

1	Innledning	Side 3
2	Bypakke Bergen	Side 5
3	Rapportering	Side 7
4	External Review	Side 14
5	Referanseliste	Side 18

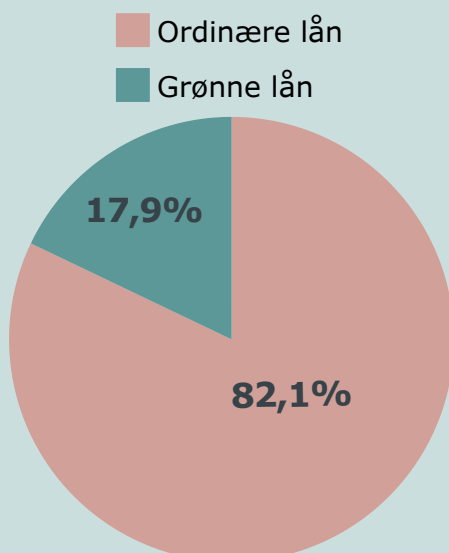
03

1. INNLEDNING

Ferde er et regionalt bompengeselskap med en visjon om effektiv finansiering av fremtidens samferdsel.

Ferde skal gjennom arbeid i egen region være en drivkraft for bærekraftig og sikker finansiering av bompengeprosjekter i Norge. Flere av våre prosjekter inneholder investeringer for utbygging av ny infrastruktur for kollektivtrafikk og forbedrede, eller nye, gang- og sykkelveier. Slike investeringer kan ha et positivt miljøbidrag og kvalifisere for finansiering gjennom grønne lån.

1.1 Andel grønne lån pr 31.12.2024

Ferde etablerte sitt første grønne rammeverk høsten 2019 og har siden da vært en betydelig aktør i det norske markedet for utstedelse av grønne lån. I 2022 ble rammeverket oppdatert og fornyet i samarbeid med DNB. Basert på EUs taksonomi for bærekraftig økonomisk aktivitet gav Cicero rammeverket en Dark Green gradering. Selskapsstyringen (governance) i Ferde ble vurderte som god.

Per 31.12.2024 har Ferde 25,1 milliarder kroner i utestående gjeld. Av dette utgjør de grønne lånene 4,5 milliarder kroner, som tilsvarer 17,9 prosent av gjeldsporteføljen.

04

Grønne lån øremerkes prosjekter definert i det grønne rammeverket, men gir i seg selv ingen direkte reduksjon i utslipp eller klimaavtrykk. De grønne lånene fører til økt kapital inn mot bærekraftige økonomiske aktiviteter. Investorfokus på bærekraftige investeringer gir kapitalflyt til prosjekter som bidrar til et lavere klimaavtrykk.

Framover ønsker Ferde å øke andelen grønn finansiering i porteføljen. Ferde har som mål å være en drivkraft for det grønne skiftet gjennom finansforvaltningen. Dette innebærer å identifisere og kvalifisere nye prosjekter, og deler av prosjekter, for grønn finansiering. Tett dialog med oppdragsgivere og lokale styringsgrupper blir viktig, for sammen å identifisere investeringer som faller innenfor vårt grønne rammeverk.

Grønt rammeverk og Second Opinion fra CICERO ligger tilgjengelig på Ferde sine hjemmesider.

*CICERO
Dark Green

2. BYPAKKE BERGEN

Bypakke Bergen er til nå det eneste av Ferde sine prosjekter som er finansiert med grønne lån. Bypakken har hovedsaklig finansiert utbygging av bybane, samt nye gang- og sykkelveier. Rammene for pakken er definert gjennom Prop. 11 S (2017-2018) *Finansiering av Bypakke Bergen i Hordaland*.

Innkrevingsperioden er på 20 år, for perioden 2018-2037. Bypakke Bergen kom som en avløsning for bompengepakken Bergensprogrammet, der økonomiske bindinger fra Bergensprogrammet ble overført til Bypakke Bergen.

06

Garantirammen for låneopptak er på 6,1 milliarder kroner. De første grønne obligasjonslånene for Bypakke Bergen ble utstedt i november 2019. Ved utgangen av 2022 hadde bypakken 5,6 milliarder kroner i grønne obligasjoner. Per 31.12.2024 har Bypakke Bergen 4,5 milliarder kroner i grønne lån, fordelt på fem grønne obligasjoner og ett grønt banklån.

2.1. Utestående lånebeløp i Bypakke Bergen

Ticker	Beskrivelse	Utestående beløp	Forfall
GRØNT BANKLÅN	Ferde AS KBN 2024/2035	1 000 000 000	24.09.2035
FERDE13 PRO ESG	Ferde AS 19/25 FRN	1 100 000 000	13.05.2025
FERDE28 PRO ESG	Ferde AS 22/25 FRN	500 000 000	14.11.2025
FERDE24 PRO ESG	Ferde AS 22/27 FRN	600 000 000	26.01.2027
FERDE27 PRO ESG	Ferde AS 22/29 FIXED	300 000 000	14.11.2029
FERDE31 PRO ESG	Ferde AS 23/28 FRN	1 000 000 000	18.01.2028
Totalt		4 500 000 000	

3. RAPPORTERING

Bypakke Bergen inngår i Miljøløftet, som er navnet på samarbeidet om byvekstavtalen for bergensområdet. Avtalen er inngått mellom Samferdselsdepartementet (med Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet), Kommunal- og distriktsdepartementet (med Statsforvaltaren i Vestland), Vestland fylkeskommune og kommunene Bergen, Alver, Askøy, Bjørnafjorden og Øygarden.

Prosjektene i Miljøløftet skal bidra til å nå det nasjonale nullvekstmålet:

For byområdene skal klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy reduseres gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten tas med kollektivtransport, sykling og gange.

Byvekstavtalen skal sikre en mer helhetlig bruk av virkemiddel, for å nå nullvekstmålet, enn det partene ville oppnådd hver for seg.

Bypakke Bergen har bidratt til å finansiere utbyggingen av bybanen i Bergen, som er det største investeringsprosjektet i Miljøløftet. Tilhørende gang- og sykkelveier har blitt bygget i sammenheng med utbyggingen av bybanen.

08

Byggingen av Bybanen i Bergen har vært gjennomført i flere byggetrinn (BT), hvorav byggetrinn 1-4 er ferdigstilt.

Byggetrinn 1 åpnet i 2010

Bybane fra Bergen sentrum til Nesttun.

Byggetrinn 2 åpnet i 2013

Bybane mellom Nesttun og Rådal (Lagunen).

Byggetrinn 3 åpnet i 2016

Bybane og sykkelvei mellom Rådal (Lagunen) og Flesland.

Byggetrinn 4 åpnet i 2022/2023

Bybane fra Bergen sentrum til Fyllingsdalen åpnet i 2022, og sykkelveien åpnet i 2023.

Byggetrinn 5

Reguleringsplanene for bybane og sykkelvei mellom Bergen sentrum og Åsane ble vedtatt i 2023. Høsten 2024 vedtok bystyret i Bergen å regulere på nytt strekningen mellom Kaigaten og Sandviken.

3.1 ALLOKERING AV MIDLER

3.1.1 Fordeling av låneporteføljen

Prosjekt	Før 2019	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Bybanen BT 1-3	764 300 052							764 300 052
Bybanen BT 3		20 000 000						20 000 000
Bybanen BT 4		659 000 000	700 000 000	923 000 000	824 452 000	50 000 000	110 024 260	3 266 476 260
Bybanen BT 5		41 000 000	48 800 000	51 000 000	116 564 619	12 350 000	179 509 069	449 223 688
Totalt	764 300 052	720 000 000	748 800 000	974 000 000	941 016 619	62 350 000	289 533 329	4 500 000 000

Ved årsslutt 2024 har Bypakke Bergen 4,5 milliarder kroner i grønne lån. Investeringer gjennomført etter 2018 knyttes til 3,7 milliarder kroner av låneporteføljen. I perioden 2010-2018 finansierte Bypakke Bergen om lag 7,3 milliarder kroner av bybanen byggetrinn 1-3. Fra finansieringen av disse investeringene står det igjen om lag 760 millioner kroner i låneporteføljen til Bypakke Bergen.

Bybanekunst på stoppet Kristianborg Foto: Morten Wanvik/Vestland fylkeskommune

10

3.1 EFFEKT OG GEVINST AV TILTAK

3.2.1 Bybane - Antall km.

	Antall km ferdigstilt	Antall km under bygging	Antall km planlagt
Bybanen BT 1	9,8		
Bybanen BT 2	3,6		
Bybanen BT 3	6,5		
Bybanen BT 4	9,5		
Bybanen BT 5			12,8
Totalt	29,4	0	12,8

3.2.2 Sykkel og gangvei - Antall km.

	Antall km ferdigstilt	Antall km under bygging	Antall km planlagt
Gang- og sykkelvei bybanen BT 3	4,2		
Gang- og sykkelvei bybanen BT 4	8,4		
Gang- og sykkelvei bybanen BT 5			12,7
Gang- og sykkelvei Hjeltestadvegen	2,3		
Totalt	14,9	0	12,7

11

3.2.3 Estimert utslipp fra veitrafikk i Bergen kommune fra Miljødirektoratet, i tonn CO₂-ekvivalenter

Utslippskilde	2019	2020	2021	2022	2023
Busser	21 278	19 197	18 892	19 264	19 886
Personbiler	181 050	154 993	143 195	134 133	112 667
Tunge kjøretøy	55 129	55 040	57 384	58 418	57 037
Varebiler	44 390	43 568	48 062	50 326	51 022
Totalt	301 847	272 798	267 532	262 141	240 611

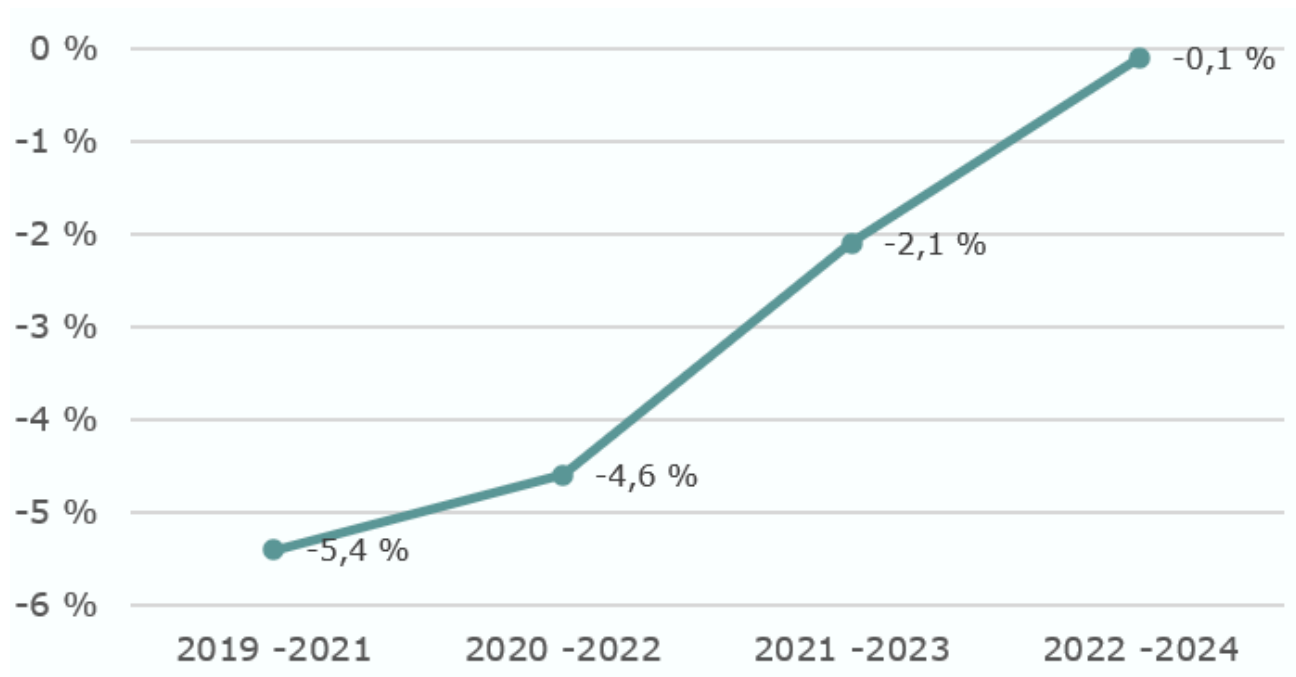
Utslippsregnskapet til Miljødirektoratet viser estimerte utslipp for CO₂, fordelt per kommuner, basert på innbyggernes kjøring innenfor og utenfor kommunens grense. I 2024 forbedret Miljødirektoratet beregningsmetodene og datagrunnlaget. Dette har medført endringer også i de historiske tallene for utslippsregnskapet, for at tallene skal være sammenlignbare mellom år.

3.2.4 Antall millioner påstigende i byvekstavgiftsområdet, tall fra Skyss

Transportmiddel	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bybane	18,7	12,4	13,9	19,1	24,3	28,9
Buss og båt	51,1	32,9	40,0	52,1	57,8	59,6
Totalt	69,8	45,3	53,9	71,2	82,1	88,4

12

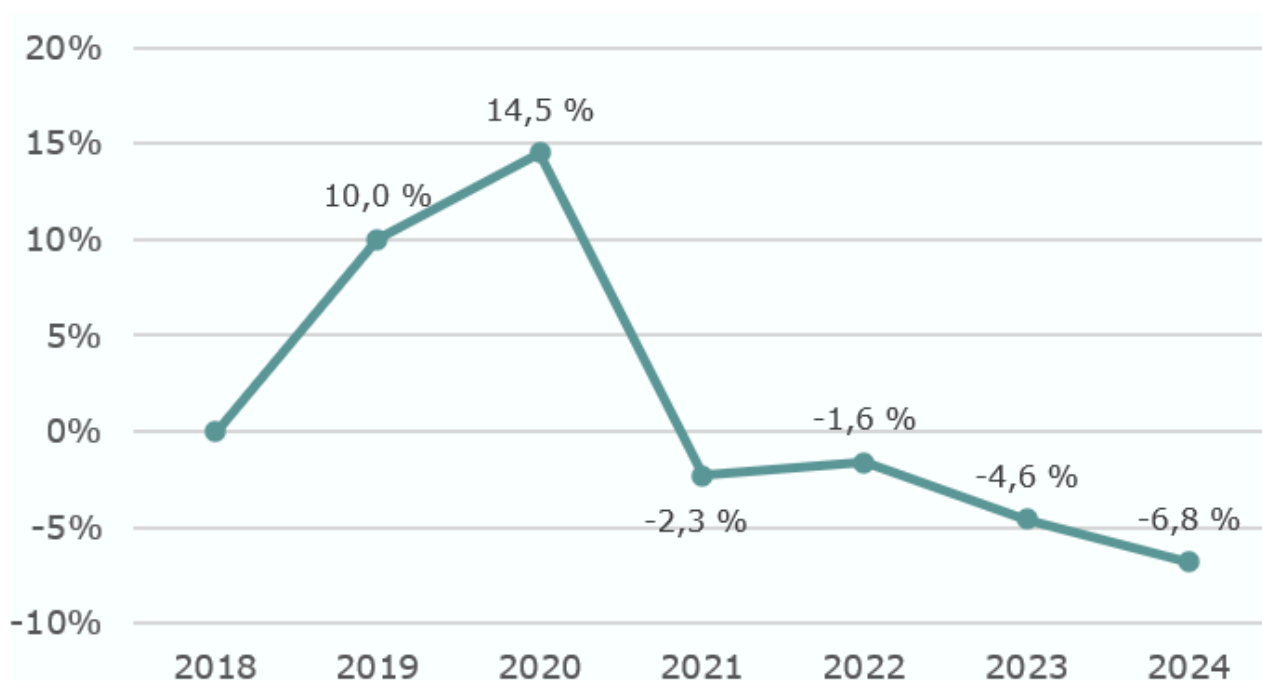
3.2.5 Byindeks Bergen, estimert endring i trafikkmengde for 3 års glidende snitt sammenlignet med referanseåret 2018

Nullvekstmålet måles ved å vurdere trafikkutviklingen for et treårs glidende gjennomsnitt, sammenlignet med referanseåret 2018. Dette er hovedindikatoren for nullvekstmålet. Datagrunnlaget baserer seg på faste tellepunkt og skal kun inkludere lette kjøretøy. Byindeksen rapporteres månedlig av Statens vegvesen, for et utvalg byområder.

I følge byindeksen har trafikkmengden i Bergen de siste tre årene blitt 0,1% lavere, sammenlignet med referanseåret 2018. Perioden med koronapandemi, fra mars 2020 til februar 2022, hadde generelt lavere trafikk enn normalt.

13

3.2.6 Sykkelindeksen for Bergen, estimert prosentvis endring i sykkeltrafikken fra referanseåret 2018

Sykkelindeksen rapporteres årlig av Statens vegvesen, for et utvalg byområder. Indeksen beregnes på bakgrunn av antall passeringer gjennom faste sykkelregistreringspunkt. Indeksen sammenligner årlige tall på sykkelpasseringer med referanseåret 2018.

Utviklingen av sykkelindeksen indikerer en nedgang i mengden sykkeltrafikk i Bergen, men hvor stor andel av sykkelreisene i Bergen som passerer de 18 tellepunktene er uvisst.

4. EXTERNAL REVIEW

Ferde har opnevnt KPMG som uavhengig revisor. KPMG vil utarbeide en begrenset rapport som attesterer at beløpet fra nettopprovenyet til utstedte grønne obligasjoner minst tilsvarer allokert beløp til grønne prosjekter.

Til styret i Ferde AS

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse

Konklusjon

Vi har utført et attestasjonsoppdrag for å oppnå moderat sikkerhet for at Ferde AS («selskapet»), i det alt vesentligste, har utstedt grønne finansielle instrumenter som minst tilsvarer de beløp som er allokert til grønne prosjekter (se side 9 i rapporten Grønt rammeverk) for året som ble avsluttet 31. desember 2024, og for at allokeringen er gjennomført i samsvar med kriteriene som angitt på side 8 i Ferdes Green Finance Framework fra oktober 2022 («saksforholdet»).

Basert på utførte handlinger og innhentet bevis, som beskrevet under avsnittet Utførte handlinger, er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at utstedte grønne finansielle instrumenter ikke i alt det vesentligste tilsvarer de beløp som er allokert til grønne prosjekter, og at allokeringen ikke i det vesentligste er gjennomført i samsvar med kriteriene i Green Finance Framework.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført attestasjonsoppdraget i samsvar med International Standard for Attestasjonsoppdrag ISAE 3000 (revidert) «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisjonskontroll av historisk finansiell informasjon». Våre oppgaver og plikter i henhold til standarden er beskrevet nedenfor under «Revisors oppgaver og plikter».

Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarter) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene.

Vi anvender internasjonal standard for kvalitetsstyring (ISQM 1), *Kvalitetsstyring for revisjonsforetak som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester*, og opprettholder et omfattende system for kvalitetskontroll inkludert dokumenterte retningslinjer og prosedyrer vedrørende etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og gjeldende lovmessige og regulatoriske krav.

Innhentet bevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Ledelsens ansvar

Styret og daglig leder («ledelsen») er ansvarlig for evaluering og valg av hvilke infrastrukturprosjekter som skal inkluderes i porteføljen av kvalifiserte grønne prosjekter og for at midler fra utstedte grønne finansielle instrumenter allokteres til disse infrastrukturprosjektene i samsvar med kriteriene i Green Finance Framework. Videre er ledelsen ansvarlig for at allokerede midler i tilstrekkelig grad er finansiert gjennom grønne finansielle instrumenter.

Ledelsen er også ansvarlig for utarbeidelse av rapporten Grønt rammeverk og for informasjonen om

Offices in:

allokeringen av midler omtalt på side 9 i rapporten Grønt rammeverk. Ansvarer omfatter å utarbeide informasjon som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å utføre et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, og avgi en konklusjon på grunnlag av de handlinger vi har utført.

Vårt ansvar er å:

- planlegge og utføre oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for at selskapet i alt det vesentligste har utstedt grønne finansielle instrumenter som minst tilsvarer de beløp som er allokert til grønne prosjekter i 2024, og for at allokeringen er gjennomført i samsvar med kriteriene i Green Finance Framework.
- avgi en uavhengig konklusjon, basert på handlingene vi har utformet og bevisene vi har innhentet, og
- formidle vår konklusjon til styret i Ferde AS.

Omfanget av vårt arbeid omfatter ikke annen informasjon i rapporten Grønt rammeverk enn informasjonen om beløp som er allokert til grønne prosjekter som angitt på side 9 i rapporten.

Utførte handlinger

Vi har utøvd profesjonelt skjønn og opprettholdt profesjonell skepsis gjennom oppdraget. Vi har utformet og utført våre handlinger for å innhente bevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet innebærer forespørsler, hovedsakelig til personer som er ansvarlig for å utarbeide informasjonen om saksforholdet, samt analytiske kontrollhandlinger og eventuelt andre handlinger. Valgte handlinger baseres på vår forståelse av saksforholdet og andre omstendigheter ved oppdraget, samt hvor det etter vår vurdering, er risiko for at vesentlig feilinformasjon kan oppstå.

Vi har gjort oss kjent med kriteriene i Green Finance Framework. Våre handlinger omfattet opparbeidelse av en forståelse av selskapets rutiner og retningslinjer for allokering av midler til grønne prosjekter for å utforme kontrollhandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene. Vi utførte kontroller av at midler er allokert til grønne prosjekter i samsvar med kriteriene i Green Finance Framework. Videre utførte vi kontroller av fullstendigheten og nøyaktigheten av opplysningene om allokering av midler på side 9 i rapporten Grønt rammeverk, herunder at selskapet har utstedt og regnskapsført grønne finansielle instrumenter som minst dekker midler allokert til grønne prosjekter.

Handlingene som utføres på et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, varierer i type og tidspunkt fra, og er i mindre omfang enn, et attestasjonsoppdrag som skal gi betryggende sikkerhet. Følgelig er graden av sikkerhet som oppnås ved et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, betydelig lavere enn ved et attestasjonsoppdrag som skal gi betryggende sikkerhet.

Bergen, 07.03.2025

KPMG AS

Bjart Roger Vie
Statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Vie, Bjart Roger

Statsautorisert revisor

På vegne av: KPMG AS

Serienummer: no_bankid:9578-5993-4-2583649

IP: 80.232.xxx.xxx

2025-03-07 14:58:37 UTC

Dette dokumentet er signert digitalt via **Penneo.com**. De signerte dataene er validert ved hjelp av den matematiske hashverdien av det originale dokumentet. All kryptografisk bevisføring er innebygd i denne PDF-en for fremtidig validering.

Dette dokumentet er forseglet med et kvalifisert elektronisk segl ved bruk av et sertifikat og et tidsstempel fra en kvalifisert tillitstjenesteleverandør.

Slik kan du bekrefte at dokumentet er originalt

Når du åpner dokumentet i Adobe Reader, kan du se at det er sertifisert av **Penneo A/S**. Dette beviser at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret siden tidspunktet for signeringen. Bevis for de individuelle signatørenes digitale signaturer er vedlagt dokumentet.

Du kan bekrefte de kryptografiske bevisene ved hjelp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andre valideringsverktøy for digitale signaturer.

5. REFERANSELISTE

<https://miljoloftet.no/>

<https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=662&or=4>

<https://www.vegvesen.no/fag/trafikk/trafikkdata/trafikkutvikling/>

<https://www.skyss.no/omskyss/nyheitsportal/>

<https://ferde.no/om-ferde/rapporter>